

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ในเขตอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี เป็นการวิจัยเชิงบรรยายโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ได้แก่ ปัจจัยทางชีวสังคม ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริมของคณะกรรมการโรงเรียน นักเรียน และผู้ปกครอง โรงเรียนวัดหนองขี้ม (รัตนวิทยาคาร) อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ซึ่งผลการวิเคราะห์จะทำให้ได้ข้อสรุปของการศึกษาวิจัย อันจะนำไปสู่การวางแผน และปรับกระบวนการดำเนินงานของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ตลอดจนนำแนวทางดังกล่าวมาสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนต่อไป

การศึกษาครั้งนี้ ดำเนินการในเขตตำบลหนองขี้ม และ โรงเรียนวัดหนองขี้ม (รัตนวิทยาคาร) อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี โดยศึกษาจากกลุ่มประชากร ประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จำนวน 35 คน กลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 231 คน และผู้ปกครองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 231 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งเป็น 3 ชุด ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และได้ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแบบวัดความรู้ โดยใช้วิธี Kuder Richardson (KR20) แบบวัดการรับรู้ประโยชน์ ปัจจัยเอื้อ ปัจจัยเสริม โดยวิธีของ Cronbach' Alpha Coefficient ซึ่งผลการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นอยู่ในระดับที่เชื่อถือได้ เริ่มดำเนินการตั้งแต่ มกราคม – มิถุนายน 2549

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทำให้ได้ข้อสรุปดังนี้

1. สรุปผลตามวัตถุประสงค์หลักของการวิจัย

วัตถุประสงค์หลักของการวิจัยครั้งนี้ คือ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ นักเรียน และผู้ปกครอง โรงเรียนวัดหนองจิม (รัตนวิทยาคาร) อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพได้ต้องเป็นไปตาม PRECEDE Frame Work ที่ได้นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ และทำให้ทราบว่าปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม เป็นสหปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

2. สรุปผลตามวัตถุประสงค์เฉพาะของการวิจัย

วัตถุประสงค์เฉพาะของการวิจัย ได้กำหนดไว้ดังนี้ คือ

2.1 ศึกษาพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ นักเรียน และผู้ปกครอง พบว่าในกลุ่มคณะกรรมการและผู้ปกครองมีพฤติกรรมมีส่วนร่วมในระดับสูง ส่วนนักเรียนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

2.2 ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ นักเรียน และผู้ปกครอง ได้แก่ ปัจจัยทางชีวสังคม ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม โดยผลการศึกษาแต่ละกลุ่ม พบว่า

2.2.1 กลุ่มคณะกรรมการ 1. ปัจจัยทางชีวสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 2. ปัจจัยนำ ด้านความรู้ความเข้าใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 3. ปัจจัยเอื้อ ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ ความพร้อมด้านบุคลากรส่งเสริมสุขภาพ ความพร้อมด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม การเข้าถึงบริการส่งเสริมสุขภาพการได้รับนโยบายของโรงเรียนด้านการส่งเสริมสุขภาพอย่างชัดเจน ไม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 4. ปัจจัยเสริม คือ การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการส่งเสริมสุขภาพ การได้รับแรงสนับสนุนจากครอบครัว ชุมชน และโรงเรียน การสร้างเครือข่ายโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ไม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

2.2.2 กลุ่มนักเรียน 1. ปัจจัยทางชีวสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 2. ปัจจัยนำ ด้านการรับรู้ประโยชน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 3. ปัจจัยเอื้อ ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ ความพร้อมด้านบุคลากรการส่งเสริมสุขภาพ ความพร้อมด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม การเข้าถึงบริการส่งเสริมสุขภาพ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 4. ปัจจัยเสริม คือ การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการส่งเสริมสุขภาพ การได้รับแรงสนับสนุนจากครอบครัว ชุมชน และ โรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

2.2.3 กลุ่มผู้ปกครอง 1. ปัจจัยทางชีวสังคมไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 2. ปัจจัยนำ ด้านการรับรู้ประโยชน์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 3. ปัจจัยเอื้อ ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ ความพร้อมด้านบุคลากรการส่งเสริมสุขภาพ ความพร้อมด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม การเข้าถึงบริการส่งเสริมสุขภาพ การได้รับนโยบายของโรงเรียนด้านการส่งเสริมสุขภาพอย่างชัดเจน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ 4. ปัจจัยเสริม คือ การได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการส่งเสริมสุขภาพ การได้รับแรงสนับสนุนจากครอบครัว ชุมชน และ โรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในระดับนโยบาย

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ในเขตอำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี มี 5 ตัวแปร ได้แก่ ระดับการศึกษาของนักเรียน ความรู้ความเข้าใจของคณะกรรมการ การรับรู้ประโยชน์ของนักเรียนและผู้ปกครอง การได้รับปัจจัยเอื้อ ของนักเรียนและผู้ปกครอง และการได้รับปัจจัยเสริมของนักเรียนและผู้ปกครอง ซึ่งนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบาย แนวทางปฏิบัติ แนวทางการส่งเสริมสนับสนุน เพื่อปรับปรุงรูปแบบการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพได้สำเร็จ โดยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

กลุ่มคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งการมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ จึงควรกำหนดนโยบายของโรงเรียนที่เป็นการเน้นการส่งเสริมด้านความรู้ ความเข้าใจเรื่องโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ให้กับกลุ่มคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

กลุ่มนักเรียน ซึ่งการรับรู้ประโยชน์ของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ การได้รับปัจจัยเอื้อในด้านความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ ความพร้อมด้านบุคลากรการส่งเสริมสุขภาพ ความพร้อมด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม การเข้าถึงบริการส่งเสริมสุขภาพ และการได้รับปัจจัยเสริมในด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการส่งเสริมสุขภาพ การได้รับแรงสนับสนุนจากครอบครัว ชุมชน และโรงเรียน เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ดังนั้นโรงเรียน จึงควร กำหนดนโยบายที่เป็นการส่งเสริมปัจจัยดังกล่าวข้างต้นควบคู่กันไปในทุก ๆ ด้าน ให้เกิดเป็นรูปธรรม สามารถที่จะทำให้นักเรียนได้รับปัจจัยต่าง ๆ ได้อย่างต่อเนื่อง

กลุ่มผู้ปกครอง ซึ่งการรับรู้ประโยชน์ของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ การได้รับปัจจัยเอื้อในด้านความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์ ความพร้อมด้านบุคลากรการส่งเสริมสุขภาพ ความพร้อมด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม การเข้าถึงบริการส่งเสริมสุขภาพ การได้รับนโยบายส่งเสริมสุขภาพอย่างชัดเจน และการได้รับปัจจัยเสริมในด้านการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการส่งเสริมสุขภาพ การได้รับแรงสนับสนุนจากครอบครัว ชุมชน และโรงเรียน เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการ

มีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ดังนั้น โรงเรียนและชุมชน จึงควร กำหนดนโยบายที่เป็นการส่งเสริมปัจจัยดังกล่าวข้างต้น ให้ผู้ประกอบการสามารถได้รับปัจจัยต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึงและมีความต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในระดับปฏิบัติการ

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม เป็นปัจจัยที่ร่วมกันพัฒนาพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ดังนั้นในการสร้างกลวิธีดำเนินการ ควรจัดทำในรูปแบบบูรณาการ คือ ทุกๆฝ่ายมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ดังนั้นจึงควรมีการกำหนดแนวทาง ดังนี้

1. การมีความรู้ความเข้าใจ มีการรับรู้ประโยชน์ของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เป็นตัวแปรที่ทำให้เกิดพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ดังนั้น ฝ่ายการศึกษาและฝ่ายการสาธารณสุข ควรร่วมมือกันจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาและส่งเสริมความรู้ของคณะกรรมการในโรงเรียนและชุมชน เช่น ผู้บริหาร โรงเรียน ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล คณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในการวางแผนและดำเนินกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนและชุมชน

2. จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ปัจจัยเอื้อและปัจจัยเสริมเป็นตัวแปรที่ทำให้เกิดพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ดังนั้นหน่วยงานด้านสาธารณสุขและโรงเรียนในระดับอำเภอและระดับจังหวัดควรจัดกิจกรรมการบูรณาการงานส่งเสริมสุขภาพเป็นองค์รวม เพื่อดึงประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพและโรงเรียนสามารถนำความรู้ รูปแบบการดำเนินงานหรือสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่าง ๆ ในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพไปใช้ได้

3. ฝ่ายการศึกษา ควรมีการยกย่อง ชมเชย ให้รางวัลโรงเรียนที่ดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพดีเยี่ยม เพื่อสร้างแรงจูงใจให้โรงเรียนอื่นๆ สนใจและปฏิบัติตาม

4. โรงเรียนและคณะกรรมการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพดำเนินการประชาสัมพันธ์โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพแก่ชุมชนในรายละเอียดและแง่มุมต่างๆ เช่น ประโยชน์ของโรงเรียน ประโยชน์ของชุมชนที่จะได้รับจากโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เป็นต้น

5. โรงเรียนและหน่วยงานสาธารณสุข มีการให้บริการด้านสุขภาพให้กับนักเรียน และประชาชน อย่างเต็มศักยภาพ ได้แก่ มีการให้บริการด้านวัสดุอุปกรณ์กีฬา เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ให้บริการอย่างเต็มความสามารถ มีการจัดอาคาร สถานที่ หอประชุม ให้สะอาด

6. โรงเรียนต้องมีการประสานงานกับชุมชนมากขึ้น เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ร่วมดำเนินการ แก้ไข เพื่อนำไปสู่การร่วมแรงร่วมใจทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างโรงเรียนที่ใช้แนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพกับโรงเรียนที่ไม่ได้ใช้แนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โดยผลการวิจัยควรชี้ให้เห็นประโยชน์ที่ชัดเจนเพื่อสร้างการรับรู้ประโยชน์ให้กับประชาชนต่อไป

2. ควรมีการกำหนดรายละเอียดของพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วม โดยแยกเป็นรายพฤติกรรมและศึกษาความสัมพันธ์ที่มีต่อ ปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม เพื่อการศึกษาที่ละเอียดยิ่งขึ้น

3. ในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยเชิงสาเหตุของพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพระหว่างกลุ่มประชากรทุกกลุ่มที่ศึกษา